

Migratie- en asielstromen: de cijfers ontrafeld

In de loop van 2016 werden onder de 136.327 naar België gemigreerde vreemdelingen, bijna 9.000 Syriërs geregistreerd. Syrië klimt daarmee op tot de top vijf van migratieherkomstlanden. Het feit dat Syriërs nu 7% van de totale immigraties in België vertegenwoordigen, geeft duidelijk aan dat asielstromen tegenwoordig een aanzienlijk deel uitmaken van de immigratie in het algemeen. Deze 9.000 Syriërs zijn echter niet allemaal in 2016 aangekomen, en hebben niet allemaal een asielaanvraag ingediend. Enkel asielzoekers die een internationale beschermingsstatus hebben verkregen, worden, zodra hun status officieel is toegekend, meegeteld in de migratiestatistieken. Daarbij wordt de toekenning van een internationale beschermingsstatus dikwijls gevolgd door een verzoek om gezinshereniging, waarbij een of meerdere familieleden in het land van herkomst blijven. Ook begunstigden van een gezinshereniging met een vluchteling behoren tot de migratiestromen.

Syrische immigranten komen in 4e positie, goed voor 7% van de 136.327 immigranten geregistreerd in 2016.

De verwerking en analyse van duidelijke cijfers is meer dan ooit een noodzaak, maar ook een uitdaging. Deze Myriatics probeert een aantal kerncijfers te ontrafelen inzake recente migratie- en asielstromen naar België.

Immigratiestromen naar België: in stijgende lijn

Na verscheidene jaren aanhoudende groei (2003 – 2010) is de immigratie van vreemdelingen naar België gedurende drie opeenvolgende jaren gedaald (2011, 2012, 2013). In de daaropvolgende jaren (2014, 2015, 2016) bevestigde deze neerwaartse trend zich niet; er was een lichte stijging van de migratie van vreemdelingen (figuur 1). Ondanks deze fluctuatie is er een duidelijke stijging van de immigratie sinds de jaren tachtig. Tussen 1985 en 2016 verdrievoudigde de immigratie van vreemdelingen.

Figuur 1. Evolutie van het aantal immigraties van vreemdelingen naar België, 1995-2016 (Bron: Statistics Belgium)

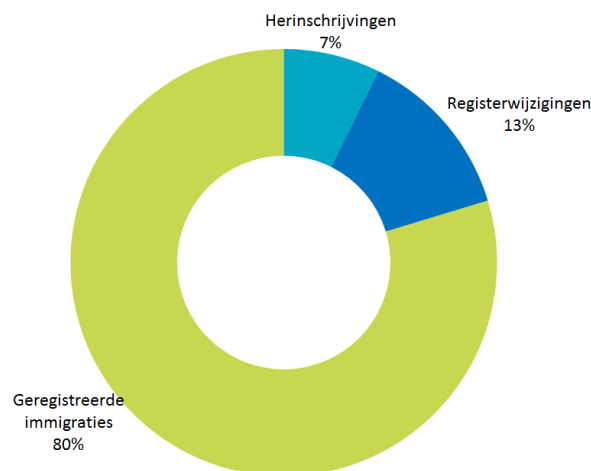
Wat er onder de migratiecijfers verstaan wordt: definitie en componenten

Op het Belgische niveau bestaat de internationale immigratie zoals berekend door *Statistics Belgium* uit drie componenten ¹:

Immigratie = geregistreeerde immigratie + herinschrijving van geschrapte personen + registerwijzigingen

- ▲ De *geregistreeerde immigraties* betreffen alle binnenkomsten op het grondgebied van meer dan drie maanden die aangegeven worden door de personen in het onderzochte jaar. Het betreft het voornaamste onderdeel van de immigraties. In 2016 vertegenwoordigden de aangegeven immigraties 80% van de internationale immigraties.
- ▲ De *herinschrijvingen van ambtshalve geschrapte personen* zijn personen die uit het register werden geschrapd (bijvoorbeeld na vaststelling van hun afwezigheid) en die opnieuw worden ingeschreven. Deze gevallen vertegenwoordigen iets minder dan 7% van de immigraties in 2016.
- ▲ De *registerwijzigingen* hebben betrekking op de personen die van het wachtregister overgeschreven werden naar een ander register (cf. Kader 1), omdat ze erkend werden als vluchteling of omdat ze op een andere basis een verblijfsrecht kregen. Zij vertegenwoordigen 13% van de immigraties in 2016. Met 17.797 mensen die overgeschreven werden van het wachtregister naar het vreemdelingenregister, is dit het op één na hoogste cijfer sinds de oprichting van het wachtregister midden jaren negentig (in 2000 werden 18.951 mensen overgeschreven) (Bron: *Statistics Belgium*)².

Figuur 2. Verdeling van de immigraties naar België in 2016 volgens de drie componenten (Bron: Statistics Belgium)

Kader 1. Het Rijksregister

De gegevens uit het Rijksregister worden verstrekt en bijgewerkt door de gemeenten, diplomatieke en consulaire posten, en de Dienst Vreemdelingenzaken. Het **Rijksregister** bevat de gegevens van personen die in de volgende drie registers zijn ingeschreven:

» **Het bevolkingsregister**, dat Belgen registreert die in België verblijven, gevestigde vreemdelingen, derdelanders die de status van langdurig ingezetene hebben verkregen in België, evenals EU-burgers en hun familieleden die een permanent verblijfsrecht hebben.

» **Het vreemdelingenregister**, dat alle vreemdelingen omvat met een verblijfsvergunning van meer dan drie maanden, van bepaalde of onbepaalde duur, maar die geen gevestigde vreemdelingen of langdurig ingezetenen zijn. Het omvat ook unieburgers of hun gezinsleden die nog geen permanente verblijfsvergunning verkregen.

» **Het wachtregister** (sinds 1995) waarin asielzoekers en EU-burgers geregistreerd worden in afwachting van hun inschrijving in een ander register. Asielzoekers blijven hierin geregistreerd tot het verlaten van het grondgebied of hun registratie in een ander register.

¹ Voor meer informatie over de berekening van immigratie- en emigratiestromen en over methodologische veranderingen in de tijd, zie Demografisch en statistisch rapport 2013, pp. 10-15.

² http://statbel.fgov.be/nl/binaries/PB_Bevolking_2017_nl_tcm325-283758.pdf.

De onderverdeling van deze drie groepen hangt sterk af van de nationaliteit. Wat betreft Roemenen, Fransen en Nederlanders bijvoorbeeld, zijn 90% van de immigraties geregistreerde binnenkomsten. De overige 10% zijn aanpassingen via herinschrijving van ten onrechte geschrapte personen.

Een grotendeels Europese immigratie

Van alle herkomstregio's is de EU-28 koploper; goed voor 57% van alle geregistreerde immigranten in 2016. Onder de immigranten uit de EU-28 is Roemenië de belangrijkste herkomstnationaliteit (12% van de totale immigratie van vreemdelingen), naast Frankrijk (10%) en Nederland (7%).

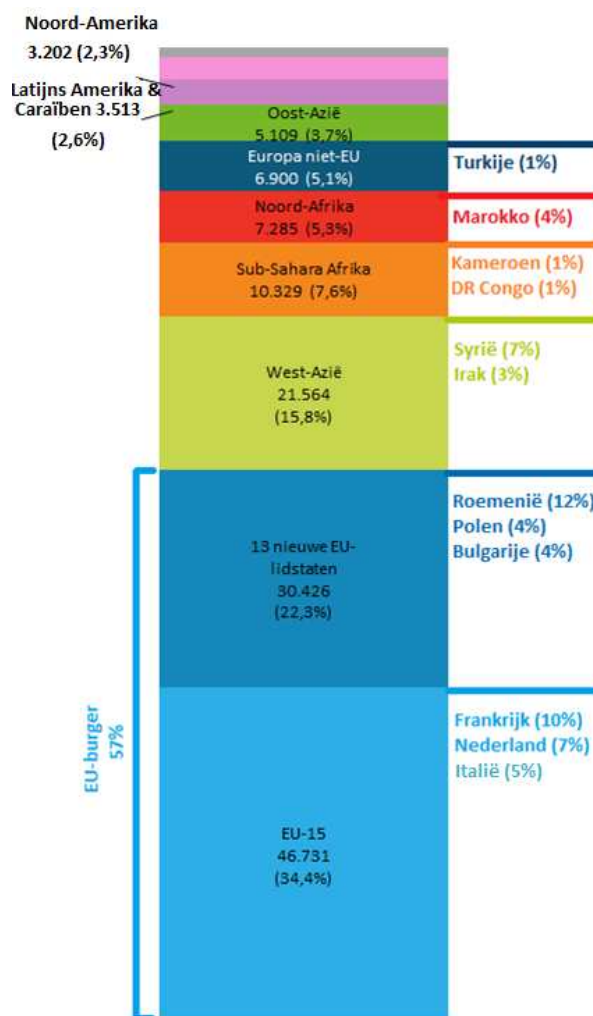
Niet-EU-onderdanen vertegenwoordigen slechts 5% van de immigraties. Turkije is hier het belangrijkste land van herkomst (1% van de totale immigratie van vreemdelingen).

Na Europa neemt Azië de tweede plaats in, goed voor bijna 20% van alle immigraties van vreemdelingen. Wat Azië betreft komen de meeste immigraties uit West-Azië (16%). Syrië (7%) en Irak (3%) zijn hier de belangrijkste herkomstlanden. Onder de Oost-Aziatische landen (4%) vinden we voornamelijk China en Japan terug. Sub-Sahara Afrika wordt grotendeels vertegenwoordigd door Kameroen en de Democratische Republiek Congo (8%). Ten slotte komen de immigraties uit Noord-Afrika (5%) overwegend uit Marokko.

Het feit dat de immigratie van vreemdelingen naar België voornamelijk bestaat uit EU-burgers (57% in 2016) is niet nieuw. Dit is al bijna 10 jaar het geval. Met de toetreding van Roemenië en Bulgarije tot de EU in 2007 is het aandeel immigraties uit EU-landen gestegen tot meer dan 50% (figuur 3). Voordien lag het aandeel van immigraties uit derde landen hoger. De uitbreiding van de EU met tien nieuwe lidstaten in 2004 had een meer geleidelijke impact: de

Daarentegen zijn slechts 25% van de Syrische immigranten geregistreerde binnenkomsten, terwijl het voor 75% van hen gaat over registerwijzigingen. Het betreffen hier asielzoekers die voornamelijk tussen 2015 en 2016 zijn aangekomen en waarvoor in 2016 een internationale bescherming werd geregistreerd.

Figuur 3. Herkomst van de immigratie van vreemdelingen, stromen 2016 (Bron: Statistics Belgium)

immigratie uit deze landen naar België is geleidelijk geëvolueerd bij hun toetreding. De toetreding van Roemenië en Bulgarije tot de EU was daarentegen een trigger voor migratiebewegingen uit deze twee landen. In 2007 verdubbelde het aantal Roemeense immigraties naar België bijna en verdrievoudigde het aantal Bulgaarse immigraties.

Op kop voor de andere herkomstregio's vertegenwoordigden burgers van de EU-28 57% van alle geregistreerde immigraties in 2016.

Tussen 2007 en 2016 varieerde het aandeel immigraties uit de EU. Twee periodes worden gekenmerkt door een toename aan immigratie en tegelijk een afname van het aandeel van EU-burgers in de instroom (figuur 3). Met andere woorden, gedurende deze periode komt de grootste groei aan immigraties op rekening van derde landen. Dit betekent niet er geen immigratie van EU-burgers plaats vond, maar dat ze in deze periode minder sterk toenam in verhouding met de immigratie van derdelanders.

- *Tussen 2007 en 2010* steeg de immigratie (+ 17%), wat gepaard ging met een afname van het aandeel immigratie uit de EU (55% → 51%). Gedurende deze drie jaren werd er voor een aantal niet-EU-landen een bijzonder sterke immigratiegroei opgetekend.

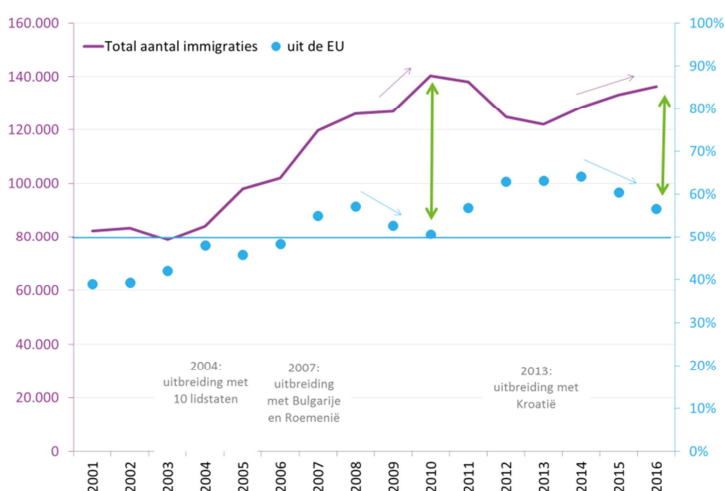
Dit was het geval voor landen in de Balkanregio (Kosovo, Armenië, Macedonië, Servië, Albanië). Deze groep landen was in de jaren volgend op de eeuwwisseling sterk vertegenwoordigd in de asielaanvragen. Op dat moment waren de asielprocedures nog relatief lang en de erkenningspercentages

lager dan vandaag.³ De terugkeer naar een sterke immigratiegroei voor deze nationaliteiten in de periode 2007-2010 weerspiegelt niet noodzakelijk nieuwe aankomsten, maar eerder het feit dat een aantal van de asielzoekers die aankwamen in de vroege jaren 2000, geregulariseerd konden worden in de regularisatiecampagne van 2009, en op dat moment in de immigratiestatistieken terechtkwamen.

Anderzijds was er een soortgelijke groei voor sommige landen waarvoor in deze periode tal van asielaanvragen waren ingediend, namelijk Irak, Afghanistan, Rusland, Guinee, en DR Congo.

- *Tussen 2013 en 2016* was er opnieuw een toename van de immigratie (+ 12%), in combinatie met een daling van het EU-aandeel in de instroom (63% → 57%). Deze keer waren het de niet-EU-landen die de meeste groei aan immigraties lieten optekenen: Syrië, Irak en Somalië; in die periode de belangrijkste nationaliteiten inzake asiel.

Figuur 4. Immigratiestromen van vreemdelingen et aandeel van immigranten afkomstig uit de EU, 2001-2016 (Bron: Statistics Belgium, berekeningen: Myria)

	Periode 2007-2010	Periode 2013-2016
Stijging immigratie	+17% +8% (EU) +28% (niet-EU)	+12% 0% (EU) +31% (niet-EU)
% immigranten uit de EU	55% → 51%	63% → 57%
Niet-EU landen met consistente toename	Kosovo, Armenië, Macedonië, Servië, Albanië	Syrië, Irak, Somalië
	Irak, Afghanistan, Rusland, Guinee, DR Congo	

³ Cf. Focus 2000-2015, Rapport 2016

Deze twee voorbeelden illustreren het feit dat immigratiestromen, zoals ze berekend worden op het Belgische niveau, niet alleen de jaarlijkse instroom naar het grondgebied weerspiegelen, maar ook, met een zekere vertraging in de tijd, de

asielstromen, via de toekenning van een vorm van internationale bescherming of de afgifte van een verblijfstitel op een andere basis (voornamelijk door regularisatie).

De Syriërs, vierde herkomstnationaliteit van immigraties naar België in 2016

In de loop van 2016 werden 9.074 Syrische immigraties opgetekend in België, twee keer zoveel als in 2015 en vijf keer meer dan in 2014 (Tabel 1). Syrië komt daarmee op de vierde plaats bij de belangrijkste herkomstnationaliteiten van immigranten naar België in 2016, na de Roemenen (16.178), Fransen (13.794) en Nederlanders (9.531).

Deze ontwikkeling is vrij recent. Historisch gezien bestonden de belangrijkste immigratiestromen naar België voornamelijk uit EU-burgers, met uitzondering van Marokkaanse en Turkse onderdanen die altijd prominent aanwezig waren.

Tabel 1. Top 20 van internationale immigratie geregistreerd in 2014, 2015 en 2016 (Bron: Statistics Belgium)

2014		2015		2016	
Roemenië	15.002	Roemenië	14.964	Roemenië	16.178
Frankrijk	14.556	Frankrijk	14.692	Frankrijk	13.794
Nederland	9.886	Nederland	9.987	Nederland	9.531
Polen	7.393	Polen	6.864	Syrië	9.074
Italië	6.907	Italië	6.747	Italië	6.259
Spanje	6.440	Marokko	5.441	Polen	5.925
Bulgarije	5.723	Spanje	5.356	Marokko	5.324
Marokko	5.291	Bulgarije	5.232	Bulgarije	4.877
Portugal	3.954	Syrië	4.438	Spanje	4.836
Duitsland	2.951	Portugal	3.842	Irak	4.013
India	2.692	Duitsland	3.038	Portugal	3.913
Verenigde Staten	2.478	India	3.011	India	3.171
Verenigd Koninkrijk	2.052	Verenigde Staten	2.768	Duitsland	2.924
Turkije	2.052	Verenigd Koninkrijk	2.155	Verenigde Staten	2.508
Syrië	1.726	Turkije	1.996	Verenigd Koninkrijk	2.018
China	1.662	Afghanistan	1.747	Afghanistan	1.977
Afghanistan	1.654	DR Congo	1.731	China	1.877
DR Congo	1.639	China	1.718	Turkije	1.800
Griekenland	1.459	Griekenland	1.558	Kameroen	1.655
Kameroen	1.457	Kameroen	1.546	DR Congo	1.541
Andere	31.491	Andere	34.254	Andere	33.132
Totaal	128.465	Totaal	133.085	Totaal	136.327

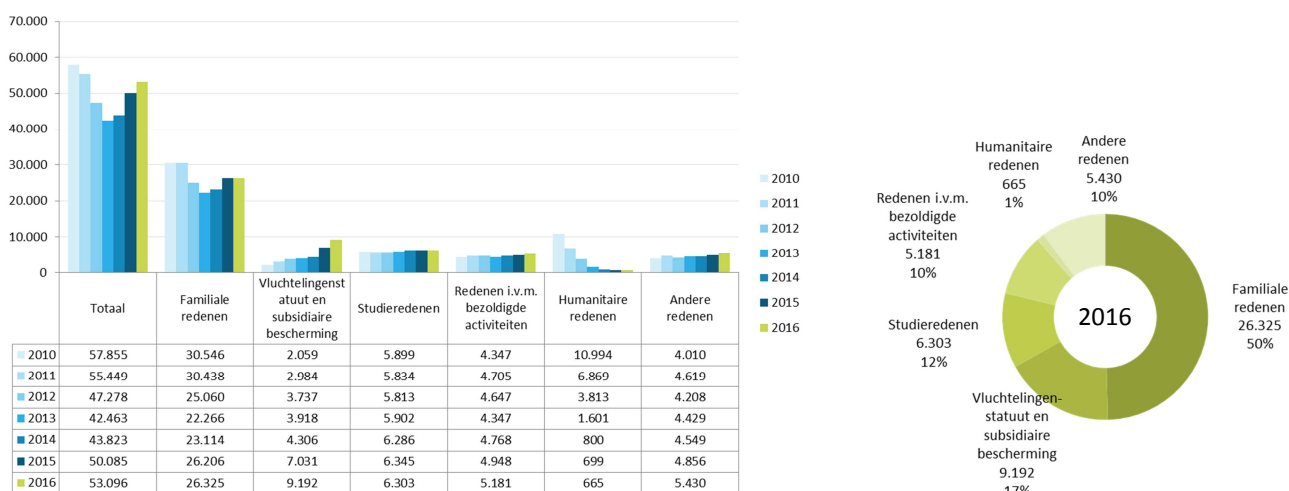
Asiel is voor derdelanders verre van de enige toegangspoort naar België

In 2016 was de belangrijkste juridische migratiereden voor derdelanders (van alle nationaliteiten samen) **gezinshereniging** (50%) (figuur 4). Sinds 2015 komt op de tweede plaats het verkrijgen van de **vluchtelingenstatus** of de toekenning van **subsidiare bescherming**. In 2016 bevestigde deze trend zich waardoor dit type verblijfsvergunning 17% van alle uitgegeven eerste verblijfstitels uitmaakt. Daarna komen de **studieredenen** (12%) en de **redenen i.v.m. bezoldigde activiteiten** (10%).

Kader 2. Statistieken wat betreft de eerste verblijfstitels

Derdelanders die het Belgische grondgebied binnenkomen, moeten hun aankomst melden bij de gemeente waar ze verblijven, en krijgen een verblijfstitel op basis van het type visum of verblijfsvergunning waarover ze beschikken. De statistieken inzake eerste verblijfstitels maken het mogelijk om de wettelijke redenen voor migratie te bestuderen. Net als in de statistieken over migratiestromen worden asielzoekers niet als zodanig geteld in de cijfers van de eerste verblijfstitels. Ze worden enkel in de statistieken meegerekend vanaf het moment dat ze erkend zijn als vluchteling, als ze subsidiare bescherming genieten, of als ze op een andere basis een eerste verblijfstitel krijgen.

Figuur 5. Onderverdeling van de eerste verblijfsvergunningen afgegeven aan derdelanders per reden voor 2016, en de evolutie van 2010 tot 2016 (Bron: OE-Eurostat, berekeningen: Myria)

Hoewel de meerderheid van de immigraties van Syriërs in 2016 de asielstromen weerspiegelen, was er ook een groot aantal immigranten die op een andere manier aankwamen. De gegevens over de eerste verblijfstitels bieden hierover aanvullende informatie. In 2016 werd een derde van de eerste verblijfstitels afgegeven aan Syriërs om familiale redenen. Dit komt overeen met ongeveer 2.000 mensen, tweemaal meer dan in 2015 en bijna vijf keer meer dan in 2014. De toename van de asielstromen van Syriërs de afgelopen jaren is dus gepaard gegaan met een toename van gezinsherenigingen. Deze ontwikkelingen houden gedeeltelijk verband met

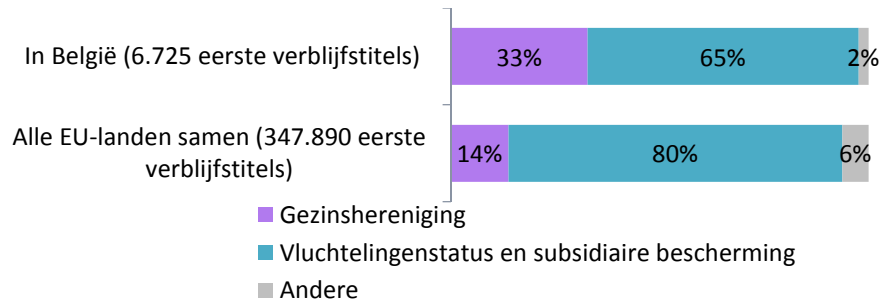
de gunstigere voorwaarden die worden toegekend aan erkende vluchtelingen en begunstigden van subsidiare bescherming gedurende het eerste jaar na de toekenning van hun statuut om zich te laten herenigen met hun gezinsleden (echtgenoot of echtgenote en kinderen).

We stellen eveneens vast dat in vergelijking met de gemiddelde cijfers in het geheel van de EU-landen het aandeel van Syriërs met een verblijfsvergunning om familiale redenen in België hoger ligt (33% vergeleken met gemiddeld 14% in de rest van de EU). Dit gemiddelde verbergt grote

verschillen tussen EU landen. Verschillende landen (zoals Duitsland, Spanje, Frankrijk, Nederland, het Verenigd Koninkrijk) gaven gemiddeld minder (tussen 3% en 13%) eerste

verblijfstitels aan Syriërs om familiale redenen. België steekt hier, samen met Zweden, Noorwegen en Denemarken, uit boven de middenmoot.

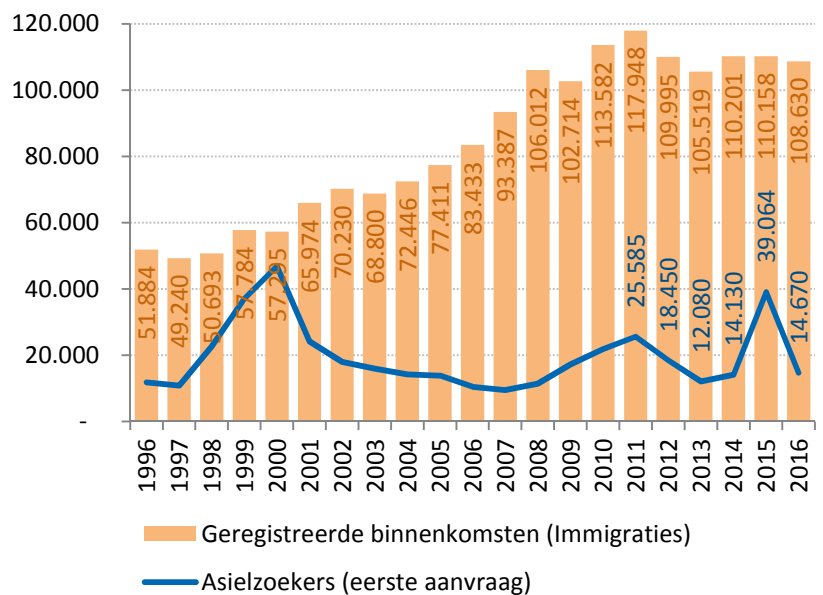
Figuur 6. Onderverdeling van de eerste verblijfstitels afgegeven aan Syriërs in België en in alle EU-landen in 2016 (Bron: DVZ-Eurostat, berekeningen: Myria)

Plaats van asiel in de migratiecontext in België

We zien het aan de hand van deze cijfers: op een of andere manier zijn de asielstromen waarneembaar via de immigratiestromen. Niet alle asielzoekers zijn echter opgenomen in deze statistieken: enkel degenen aan wie internationale bescherming werd verleend. De plaats van asiel in de wereldwijde migratiecontext kan verduidelijkt worden door twee indicatoren te vergelijken: aan de ene kant, het *aantal asielzoekers* (voor wie dit een eerste verzoek is) geregistreerd door DVZ in de loop van het jaar en, aan de andere kant het *aantal geregistreerde immigraties* tijdens hetzelfde jaar.⁴ In 2015, een jaar waarin een grote toestroom van asielzoekers plaats vond, werden ongeveer 39.000 eerste asielaanvragen geregistreerd, terwijl 110.000

Figuur 7. Aantal gemelde immigraties, met uitzondering van registerwijzigingen en nieuwe registraties (Statistics Belgium) en asielzoekers (1ste aanvraag) (DVZ-RRN, berekeningen N. Perrin tot 2007 en DVZ-Eurostat tussen 2008 en 2016) in België, 1996-2016

immigranten hun aankomst op het Belgische grondgebied lieten registreren. Met andere woorden, voor elke 10 immigranten waren er gemiddeld 4 asielzoekers. In 2016, waar er 14.600 asielzoekers waren en 108.600 immigranten, daalde deze verhouding tot ongeveer 1 asielzoeker voor elke 10 immigranten.

⁴ In vorige publicaties van Myria was de indicator immigratie het totale aantal immigranten (inclusief veranderingen in registers en herregistraties van verwijderde personen). Het is steeds moeilijker om dit cijfer te vergelijken met dat van asielzoekers, aangezien personen die asiel hebben aangevraagd en die in hetzelfde jaar zijn erkend, worden meegeteld in de migratie- en asielstroom.

Take away

- ✓ In de loop van 2016 werden 136.327 immigraties geregistreerd. EU-28-burgers zijn samen goed voor 57% van alle immigraties die in 2016 geregistreerd werden. Dit maakt deze regio de belangrijkste bron van immigraties.
- ✓ Volkomen nieuw in 2016: bijna 9.000 immigraties uit Syrië. Dit brengt Syrië in de top 5 van de immigratielanden naar België.
- ✓ Op Belgisch niveau bestaan de statistieken over internationale immigratie uit drie componenten: geregistreerde immigraties + herinschrijving van ambtshalve geschrapte personen + personen die van wachtregister naar een ander register worden overgeheveld.
- ✓ Migratiestromen weerspiegelen daarom niet alleen de *jaarlijkse instroom naar het grondgebied*, maar ook de *asielstromen*, door de toekenning van een vorm van internationale bescherming of de afgifte van een verblijfsvergunning om een andere reden (voornamelijk regularisatie).
- ✓ In 2016 werden 17.797 mensen overgeheveld van het wachtregister naar het vreemdelingenregister (oftewel 13% van de immigraties). Dit is het op één na hoogste cijfer sinds dat het wachtregister halverwege de jaren negentig werd gecreëerd.
- ✓ Samengevat, asiel is voor derdelanders lang niet de enige toegangspoort naar België: in 2016 was gezinshereniging het belangrijkste migratiemotief voor derdelanders (alle nationaliteiten samen).
- ✓ In België was in 2016 een derde van de eerste verblijfsvergunningen afgegeven aan Syriërs om familiale redenen. Dat zijn ongeveer 2.000 mensen; twee keer zoveel als in 2015 en bijna vijf keer meer dan in 2014.

Bronnen: Visum databank FOD Buitenlandse Zaken, Statistics Belgium, Dienst Vreemdelingenzaken

Koningsstraat 138 • B-1000 Brussel • www.myria.be • www.facebook.com/MyriaBe • @MyriaBe

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat steunt op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.